

Rent drikkevand og sikker
kemi

J.nr. 2024-5107

Ref. KARKR

Den 15. august 2024

Nedsættelse af international ekspertgruppe til vurdering af kravværdien for nitrat i drikkevand

---

Problemstilling

En opdateret evaluering af kravværdien for nitrat i drikkevand peger på, at nitrat i drikkevand er en risikofaktor for udvikling af tarmkræft også i niveauer under den nuværende kravværdi på 50 milligram per liter. Evalueringen har ikke resulteret i et konkret forslag til en ny kravværdi for indhold af nitrat i drikkevand, hvor risikoen vurderes som værende ubetydelig.

Baggrund

Miljøministeriet igangsatte en evaluering af kravværdien for nitrat i drikkevand i 2019 pba. en ny dansk befolkningsundersøgelse, der viste en statistisk signifikant sammenhæng mellem nitrat i drikkevand og tarmkræft. Miljøstyrelsen (MST) indhentede faglig rådgivning fra DTU Fødevarerinstitutionen, og på baggrund af DTU's faglige vurdering konkluderede MST i 2020, at der ikke var tilstrækkelige data til at sænke den gældende EU-kravværdi for nitrat på 50 milligram per liter (mg/L) – en værdi, der er i overensstemmelse med WHO's anbefalinger. DTU's evaluering er opdateret senest i 2022 efter yderligere tre danske befolkningsundersøgelser om nitrat i drikkevand og sundhedseffekter hos børn uden at ændre MST's konklusion. Sundhedsmyndighederne og Fødevarerstyrelsen var i 2021 enige i MST's konklusion om at fastholde den gældende kravværdi. Miljø- og Fødevarerudvalget blev orienteret om evalueringen i juni 2022¹.

I 2023 offentliggjorde forskere fra tre danske forskningsinstitutioner en sundhedsøkonomisk analyse af sænkning af kravværdien for nitrat i drikkevand ift. tarmkræft i Danmark baseret på den danske befolkningsundersøgelse². Analysen viste en nettogevinst på godt 2 mia. kr. ved rensning af drikkevand til ca. 4 mg/L nitrat, hvorved det blev forudsat, at 127 årlige tilfælde af tarmkræft ville kunne undgås. Ved rensning til ca. 9 mg/L nitrat og en forudsætning om 72 færre årlige tilfælde af tarmkræft fandt forskerne en nettogevinst på ca. 1,2 mia. kr.

Opdateret evaluering af kravværdien for nitrat i drikkevand

Miljøministeriet igangsatte en opdateret evaluering af kravværdien for nitrat i drikkevand pba. den sundhedsøkonomiske analyse, hvor MST igen bad DTU Fødevarerinstitutionen om at forestå evalueringen. Opdateringen skulle særligt undersøge, om der er ny litteratur eller data, der viser en sammenhæng mellem nitrat i drikkevand og tyk-/endetarmskræft eller andre former for kræft.

---

¹ <https://www.ft.dk/samling/20211/almdel/MOF/bilag/625/index.htm>

² Jacobsen BH, Hansen B, Schullehner J. Health-economic valuation of lowering nitrate standards in drinking water related to colorectal cancer in Denmark. *Sci Total Environ.* 2024 Jan 1;906:167368. doi: 10.1016/j.scitotenv.2023.167368. Epub 2023 Oct 1. PMID: 37788765.

DTU Fødevareinstituttets vurdering

DTU Fødevareinstituttet vurderer nu på baggrund af den samlede viden, at udsættelse for nitrat i drikkevand er positivt associeret med risiko for udvikling af tyk-/endetarmskræft. Det vurderes derfor, at nitrat i drikkevand udgør en sundhedsmæssig risiko. Vurderingen gælder ved udsættelse for nitrat i drikkevand, der ligger under den nuværende kravværdi på 50 mg/L. DTU bemærker dog, at vurderingen af kravværdien i forhold til risiko for udvikling af tyk-/endetarmskræft er behæftet med nogen grad af usikkerhed.

DTU vurderer desuden, at det ikke kan udelukkes, at nitrat i drikkevand er en risikofaktor for visse andre typer af kræft. DTU bemærker, at gavnlige effekter af nitrat ikke er inddraget i vurderingen.

DTU Fødevareinstituttet vurderer, at det ikke for nuværende er muligt for DTU at komme med et konkret sundhedsmæssigt baseret kvalitetskriterium for indhold af nitrat i drikkevand, hvor risikoen vurderes som værende ubetydelig. Der er dog arbejde undervejs i Det Europæiske Fødevarsikkerhedsagentur (EFSA), der fremadrettet kan åbne op for denne mulighed.

Vanskelighederne ved at fastsætte en kravværdi for nitrat i drikkevand skyldes bl.a. kompleksiteten i nitrats omdannelse og virkningsmekanisme, og at en kravværdi ville skulle baseres på befolkningsundersøgelser, hvilket kræver specialiserede eksperter.

MST's vurdering

Pba. DTU's evaluering uddrager MST, at bekymringen for folkesundheden især omhandler nitrats potentielle kræftfremkaldende effekter og primært risikoen for udvikling af tarmkræft. MST vurderer pba. evalueringen, at det ikke kan udelukkes, at det vil øge beskyttelsesniveauet, hvis kravværdien for nitrat i drikkevand sænkes.

DTU's opdaterede evaluering har været i høring hos Indenrigs- og Sundhedsministeriet (ISM) og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (FVM).

FVM's vurdering

FVM oplyser, at Fødevarestyrelsen ikke har kommentarer til DTU Fødevareinstituttets vurdering, men bemærker, at da vand er en væsentlig bidragsyder til forbrugernes indtag af nitrat, vil beskyttelsesniveauet kunne øges, hvis kravværdien for nitrat i drikkevand sænkes. Fødevarestyrelsen støtter derfor en nedsættelse af kravværdien for nitrat i drikkevand.

ISM's vurdering

Styrelsen for Patientsikkerhed har i samarbejde med Sundhedsstyrelsen udarbejdet et fælles svar. Heraf fremgår, at styrelserne overordnet er enige i DTU Fødevareinstituttets vurdering, men ift. tarmkræft har de følgende bemærkning:

"Styrelserne er på det foreliggende grundlag enige i, at eksponering for nitrat i drikkevand i koncentrationer, der er lavere end den nuværende grænseværdi, er statistisk associeret med kolorektalkræft og finder, at fund af en statistisk association sammen med en biologisk forståelse af mekanismen bag effekten peger på nitrat i drikkevand som en risikofaktor for udvikling af kolorektalkræft. Styrelserne finder, at det ikke er berettiget at konkludere, at nitrat i drikkevand i Danmark generelt udgør en sundhedsmæssig risiko, men at der er en væsentlig mistanke om, at eksponering for nitrat øger risikoen for udvikling af kolorektalkræft."

Styrelserne er enige i, at fastsættelse af en sundhedsbaseret kravværdi på baggrund af befolkningsundersøgelser er en specialistopgave og anbefaler derfor, at der nedsættes en

arbejdsgruppe, hvor relevant ekspertise med fordel kan indhentes blandt medlemmer af relevante arbejdsgrupper i EFSA.

Løsning

Pba. den opdaterede evaluering og høringssvar nedsættes en ekspertgruppe med internationale eksperter med relevant ekspertise mhp. at undersøge behov for og evt. at udarbejde et sundhedsbaseret forslag til en lavere kravværd for nitrat i drikkevand. Ekspertgruppens medlemmer forventes indhentet bl.a. fra relevante arbejdsgrupper under EFSA og de danske eksperter fra DTU Fødevarerinstitutionen, der har forstået evalueringen af kravværdien for nitrat i drikkevand for Miljøministeriet. MST vil fungere som sekretariat for ekspertgruppen.

Et kommissorium for ekspertgruppen vil blive udarbejdet med inddragelse af de relevante huse, der hidtil har været inddraget i evalueringen, med henblik på nedsættelse af ekspertgruppen efter sommerferien. Ekspertgruppen formodes at kunne levere svar primo 2025. Hvis ekspertgruppen foreslår en lavere kravværdi, vil den indgå i det videre arbejde.

Et resumé af den danske opdaterede evaluering oversættes til engelsk og sendes til EFSA og WHO.

Bilag

- Bilag 1 - DTU-evaluering af kravværdi for nitrat i drikkevand
- Bilag 2 - DTU-evaluering af kravværdi for nitrat i drikkevand - Appendiks I
- Bilag 3 - Miljøstyrelsens notat
- Bilag 4 - FVM's høringssvar
- Bilag 5 - ISM's høringssvar